

3. PAŚĆ (318) *vb impf*

a jasne (w tym 11 r. błędne znakowanie).

W temacie *praes* (1 sg, 3 pl i part): pas- (41), pasz- (5), paś- (1); pasz- *LibLeg* (2), *GostGosp*; pas- : pasz- : paś- *SeklKat* (2:-:1), *SkarŻyw* (1:2).

inf paść (56). ◇ *praes* 1 sg pasę (11). ◇ 2 sg pasiesz (5). ◇ 3 sg pasie (31). ◇ 1 pl pasi(e)my (3). ◇ 2 pl pasiecie (2). ◇ 3 pl pasą (20), paszą (3), pasią (1). ◇ *praet* 1 sg m pasłem, -m pasł (9). *f* -m pasła (1). ◇ 3 sg m pasł (27). *f* pasła (2). ◇ 1 pl m pers -smy paśli (1). ◇ 3 pl m pers paśli (17). ◇ *fut* 1 sg m paść będę (7), będę pasł *Leop* (2), będę paść (1); paść będę *BibRadz* (4); paść będę : będę paść *BudBib* (3:1). ◇ 2 sg m będziesz pasł (3) *KromRozm III, Leop, BibRadz*, paść będziesz (1) *BudBib*. ◇ 3 sg m paść będzie (10), będzie pasł (5) *Leop, RejAp, HistRzym, RejPos, WujNT*, będzie paść (1); paść będzie *BudBib, CzechRozm* (2), *CzechEp* (5); paść będzie : będzie paść *BibRadz* (2:1). ◇ 3 pl m pers będą paść (4), paść będą (2), będą paśli (2); będą paść *BudBib* (3); paść będą *CzechRozm*; będą paść : paść będą : będą paśli *Leop* (1:-:1), *BibRadz* (-:1:1). ◇ *imp* 2 sg paś (36), pasi *KromRozm III* (3). ◇ 2 pl paście (9). ◇ 3 pl niech pasą (1). ◇ *con* 2 sg m byś pasł (2). ◇ 3 sg m by pasł (9). ◇ 2 pl m pers byście paśli (4). ◇ 3 pl m pers by paśli (12). ◇ *impers praet* pasiono (3). ◇ *part praes act* pasząc (10), pasząc (2).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Zapewniać pasącym się zwierzętom pożywienie i opiekę (295) :

a. Pilnować, doglądać trzody na pastwisku; być pasterzem; *pascere HistAl, PolAnt, Vulg, Mącz, Calag, Cn; impascere Calep, Cn; esse in pascuis Vulg; pastor esse PolAnt; bubulcitare, bubulcitari, servare pecudes Cn* (271) : Wolałbych [...] Ná każde [ramię] płech wor pełen wziąć: Y rośpuściwfy ná flo[ń]cu pász/ [...] Niż ieden dzień tey być łtrozem/ Ktora gárdzi włafnym mężem *BierEz P2v; łzatanowie [...] wełzli wełwinie/ i runęła się trzoda łprzykra w ieżioro [...]. A ci ktorzy pašli/ virzáfwy to co się s łtało/ wciekli MurzNT Luc 8/34; pascunt quo contenebravit, Páfą aż łie zmierzkanie Mącz 446a, 249b; BudNT Luc 8/34; Calag 561a; WujNT Luc 8/34.*

paść co (żywotne) (75): Agazo. eyner der efel ader pferd treibt. Co konye álbo ołty páfy. *Murm* 179; *WróbŻółt* 17; *LibMal* 1547/127; *Leop Gen* 36/24, *Cant* 1/7; IEden páłł dziełięć Koni/ y włiadł ná iednego *RejFig Cc3, Cc3; BibRadz* 1.Par 27/29, *Cant* 1/7[8]; *BielKron* 275v, 420; *OrzQuin* P3; iáko trzodá/ ma páłterzá/ nie s połrodku łiebie nieme źwirzę/ ále człowieká/ ktorego rodzay dáleko wyłzłzy iefł/ niż tych/ ktore on páłie. *GórnDworz Gg2; RejPos* 123v; kthory [syn marnotrawny] potym ták márnne włzytko vtrácił/ iż łwinie páść mułiał *RejZwierc* 178v, 95; Człowiek/ y łkot/ bydło/ y drob/ niech nie vkufzáią nic/ niech iym nie dawáią ieść áni pić. (*marg*) wł: Niech ich nie páfą y wody niech nie piją. (–) *BudBib Ion* 4/2, *Gen* 36/24; *BudNT Mar* 5/14, *Luc* 15/15; *WerGość* 221; Albo łáfíádá budzá/ iefli gdzie ofpány Kofmáté capy páłie/ y wielkie czabány. *KochProp* 12; *WujNT Mar* 5/14, *Luc* 15/15. Cf *paść co komu; co czym; Zwroty.*

paść co (żywotne) komu (1): Przyłzedłfy tedy w ten kray páłłem woły Gołpodarzowi *KochFrag* 44.

paść co (żywotne) czym (1): Przetom lekce rozumiał o wzgárdzonym koniu: Co go páfą Dżiewánną y piałkiem ná błoniu *KlonWor* 19.

paść czego (żywotne) [*funkcja supinum = do pasienia*] (1): przyłtał ku iednému miełzćzaninowi [...] / ktory téłz połłął go do włi łwoiėi paść łfini (*marg*) wieprzów (–) *MurzNT Luc* 15/15.

paść gdzie (22): *ZapWar 1505 nr 2007*; brácyá twoi páfá bydło w Sychymyach/ chodz łam poľę cye do nych *HistJóz A2*; *WróbŻołt I7*; *LibMal 1544/87v*; *HistAl B8*; Poľłáł wnet Saul poľly do Iái/ mówiąc: Poľli mi fyná twego Dawidá/ kthory ná polu páfie. *Leop 1.Reg 16/19*, *Gen 31/4*, *Cant 1/6*, *7*; idźże łładem trzody/ á pás kozki twoie podle obor páłterzow. *BibRadz Cant 1/7*[8], *1.Par 27/29*, *Cant 1/6*; *BielKron 16*, 48v, 275v [2 r.]; *HistRzym 129v*; *RejPos 17v*; *BudBib Jer 6/3*; *KochProp 12*; *Calep 509b*; *KlonWor 19*.

W połączeniach szeregowych (2): poľłáli Rzymiánie z Flákufem trzydzieści thyfiác ludu proľtego/ áby tám [w ziemi Daków] ofiadáli/ oráli/ fiali/ dobytki páfli/ á żywności do woýfká [...] dodawali *BielKron 275v*, 6.

W charakterystycznych połączeniach: paść capy, czabany, gęsi, konie (3), *kozy (kozki, kozłátka)* (3), *krowkę, osły (oślice)* (3), *świnie* (5), *wieprze* (2), *woły*; *pilnie paść*; *paść na błoniu, przy budkach, po gorach, na gorze, około miasta, podle obor, na polu; paść gospodarzowi, u ludzi, u ojca, u świekra*.

Fraza: »pasterz(yk) pasie« = *pascit pastor PolAnt* [szyk zmienny] (6): *BierEz L4v*; *BielKron 98v*, 324; ktory [anioł] łie vkazał onym [...] nędznym páłterzykom/ gdy ná on czás pálli trzody łwoie około miáľtá Bethleem *RejPos 17v*; záwždy to zacnieýszy páłterz bywa/ ktory łtádo owiec páfie niźli ten co iedno iednę kozę. *RejZwierc 22*; *BudBib Ez 34/2*.

Zwroty: »paść bydło, dobytek, trzodę, drob(y), stado, skot« [w tym: *stado i dobytek* (1); *u kogo* (1)] = *pascere gregem Vulg, PolAnt*; *armenta pascere HistAl*; *pascere pecudes a. pecora PolAnt* [szyk zmienny] (11:10:8:6:4:1): *ZapWar 1505 nr 2007*; Páłterz łwoię trzodę páfác/ A ná łiche morze páłtrząc. Począł łam z łobą rozmyłłáć *BierEz L4v*; *HistJóz Av*, *A2* [2 r.]; Iłch wgáľfawach páłł łkoth łonłkiego roku *LibMal 1544/87*; ze thenze Michal poľł páłfacz bydło v łyudzy byall łkopi ł łtrzody y zyadall *LibMal 1546/110*, *1551/162*; *HistAl B8*; *Leop Gen 31/4*, *1.Reg 25/16*; Szczełł iá [Merkuriusz Europę] gdy s pánnámi gráłá ná brzegu/ gđzye páłiono dobytek *BielKron 48v*, 4v, 6, 16 [2 r.], *98v*, *151v* (11); *Górndworz N3*; *RejPos 17v*; *RejZwierc 22*; *BielSpr 69*; Izali nie drob páfá páłterzowie? *BudBib Ez 34/2*, *Gen 29/7*, *9*, *37/2*, *Ex 3/1*, *Ez 34/3*; *SkarŻyw 268*; *NiemObr 39*; *ActReg 173*; pod gárdłem zápowieźcieć/ áby w ow czás kiedy požary gorywáiać/ żaden ognia nie łmiał niećić w boru/ áni chłop/ áni dzieći co bydło páłżá. *GostGosp 12*; *LatHar 127*; *WujNT 1.Cor 9/8*[7]; *PowodPr 22*.

»paść owce« [w tym: *u kogo* (2)] = *pascere oves Vulg*; *pascere gregem PolAnt* [szyk zmienny] (11): *ZapWar 1505 nr 2007*; *BielŻyw 24*; *KrowObr 4*; więc tu iuľz włlyłtcy łynowie twoi? Odpowiedział Iái: Iełłczeć iełł ieden niewielki/ á páfie owce. *Leop 1.Reg 16/11*, *Ex 3/1*; *BibRadz Ez 34/2*; Będać Moizelz v łwiekrá łwego Ietrá/ páłł owce v niego. *BielKron 28v*, 65; *HistRzym 129v*; *SkarŻyw 28*, 479; Ten cudzé owce pášie/ mnie ich oyćiec tyłsiác Żołtáwił vmiéráiać *PudłFr 32*.

Przen [w tym: *kogo, co* (w tym 1 r. *nieżywotne*) (173)] (181) : Połowicę go [drzewa] łpali w ogniu/ á nád połowicą iego mięfo ie [...]. Z ołtátká łepak bogá czyni báłwánowi łwemu/ kłęka przed nim/ y kłánia łię mu [...]. Pášie popioł *BudBib Is 44/20*.

Fraza »[kogo] będzie pasł wiatr« = *zostanę rozpędzeni* (1): Włlyłthkie páłterze twoie będzie páłł wiátr [Omnes pastores tuos pascet ventus]/ á miłoľnicy twoi poydą w niewoľá *Leop Jer 22/22*.

Zwrot: »na swoim paść« = *dbać tylko o swój interes* (1): Poćciwy człowiek [...] Więcey łpolnego niżli łwego łtrzeże. Nie pilny łławy ten ná łwoim páłie/ By miało łpolne zginąć w krotkim czáłie. *RejZwierc* 223.

a) *Rządzić, przewodzić, mieć zwierzchność i władzę; być czyimś przewodnikiem, opiekunem, nauczycielem, wychowawcą i obrońcą (najczęściej w cytatach z Pisma Św. i w bliższych lub dalszych nawiązaniach do niego)* (177) : Coż inego yeft páć/ zwłálczá kyedy łye o rozumnym łtworzenyu rozumye/ yedno rządzić? Co łye nye tylko z Homerá/ y wyele inłłych pogánłkich píárzow y doktorow/ ále y z píłmá S. yálne pokázác może. *KromRozm III* H4.

Zwrot: »paść owce« (3): *SeklKat* H3v; *KromRozm III* H4 marg; Páć bowiem owce/ łłowo wzięte od podobieństwa ludzkiego/ nic innego nie znaczy/ iedno vczyć/ á pracę o nich przyłtoyną łłowem boży^m onych rządzác/ y doglądáiac/ podeymowác: łkąd teź píłmo nauczyciele Páłtyrzmi názywa. *NiemObr* 39.

α) *O Bogu* (17) : *KromRozm III* H4; *BibRadz Ez* 34/16; *BudBib Ps* 28/9; To ielt náłz tworcá [...]. A my łud iego: o których on w czáłie Závždy przemyłłá/ y ktore łam páłie. *KochPs* 143.

paść czym (1): Pás łud twoy łáfką twoią *BudBib Mich* 7/14.

paść gdzie (4): (*marg*) Pan oznáymuie thu iákie łtáránie ma o Kołciół [...] (–) wwiodę ie do źiemie ich/ á páć ie będę ná gorách Izráelłkich przy łtrumienioch/ y ná włzytkich mieyłcách źiemie. *BibRadz Ez* 34/13; *BudBib Ez* 34/13. *Cf* »na pastwiskach paść«.

W porównaniu (1): Izráel łtháł fię odpornym iáko iáłowicá nie okrocona/ á włzákoź ie Pan páć będzie iáko bárána ná rowninách. *BibRadz Os* 4/16.

Fraza: »pasterz pasie; jako pasterz paść« = *sicut pastor pascere PolAnt* [szyk zmienny] (1;2): *BudBib Is* 40/11; Pan BOg [...] łtádo łwe páć będzie iáko Páłterz *CzechRozm* 149; Dominus regit me et nihil mihi deerit. Moy wiekułfty páłtérz mię páłie/ Nie zeydzie mi nic ná ładnym wczáłie *KochPs* 32.

Zwroty: »paść owce« = *pascere pecudes PolAnt* [szyk zmienny] (3): *BibRadz Ez* 34/15; *CzechEp* 331; Przydź k nam Krolełtwo thwoie/ y rácz ie w nas pomnożyć/ páłác nas owce łwoie/ któreł ty ráczył łtworzyć *ArtKanc* M14v.

»na pastwiskach paść« (2): Ná dobrych páłtwiłkách páć ie będę [*in pascuis bonis pascam eas*] *BibRadz Ez* 34/14; *BudBib Ez* 34/14.

»stado paść« (1): Iáko páłterz łtádo łwoie páć będzie [*sicut pastor gregem suum pascet*] *BudBib Is* 40/11.

Szereg: »paść a opiekáć się« (1): Boże ktory páłiefz mnie/ á opiekáłz łie mną od młodołci mey áź do dnia dzifiefz⁸⁰ [...] / rácz błogółłáwić dziátkom tym *RejPos* 150.

β) *O Chrystusie* (6) : *RejPos* 293; bo zá was chcę vmrzeć/ abyłcie przez mię mogli żywot mieć. łam ielt páłterz, ia was dobrze páłę *ArtKanc* P7; ábowiem z łiebie [*Betlejemie*] wynidźie wodz/ ktory będzie rządził (*marg*) będzie pásł G. (–) łud moy Iłráelłki. *WujNT Matth* 2/6.

W połączeniu szeregowym (1): Azáłz to nie wielka obietnicá/ iż ten Báránek łwięty [...] będzie páłł/ rządził/ á łpráwował tho wdzięczne łtádko wiernych łwoich/ á dowiedzie káźdego z nich do łtudnice żywey *RejAp* 70v.

Zwroty, »owce paść« (2): obiecował Bog [...] páfterza infzego/ á znacznie/ miašto infzych wielu/ iednego poftánowić: ktoryby łam á nie przez ofobliwego Wikáryego Papieżá Rzymkiego owce iego páłł: [...] Ktore páfterftwo [...] przyczyta pánu Chriřtułowi Piáraz liřtu do Hebreow *CzechEp* 332; *ArtKanc* K14v.

»paść stadko« (1): *RejAp* 70v *cf W połączeniu szeregowym*.

γ) *O świętym Piotrze i jego następcach papieżach (zwykle w cytatach i nawiązaniach do Ioann 21/15-17) (61)*: Y wywiedli go [Grzegorza] z oney fkały/ á wieźli go wefele ná papieřstwo. [...] miełzczańie dobrorzeczyli Bogá rzekąc: Pożegnány pan Bog wřzechmogący/ ktory łobie wyzwolił meźá ktory będzie páśł lud iego. *HistRzym* 38v; Ani [Chryřtus] mowi/ [...] oto w ofobie Piotrowey Papież Rzymłki páść was będzie. Ale mowi [...]: oto ia z wámi ieřtem áż do fkończenia Źwiátá. *CzechEp* 331; *NiemObr* 39; *WujNT* 390.

paść czym (1): (nagł) [Modlitwa] Zá Papieżá álbo Biřkupá. (–) [...] dayże mu to/ áby owieczki łobie zwierzzone/ náuká y przykłádem pożytecznie páłł *LatHar* 625.

paść w czym (1): [Chryřtus] widomemu kořćiołowi řwemu widomégo páfterzá dał: áby opatrzał owce iego: áby ie páłł w téy náuce y wierze *BiałKat* 133v.

W połączeniach szeregowych (zawsze: paść, rządzić, sprawować) (5): á [uchwalamy] iż tenże biřkup Rzymłki yeřł namyáłtkyem błogofłáwyonego Pyotrá [...] á iż yemu w błogofłáwyonym Pyetrze podaná yeřł od páná náłřego Yezu Kryřtá zupełná moc/ páłć/ rządzić/ y řprawować powřřechny kořcyoł *KromRozm III* Qv; *KrowObr* 18, 18v [2 r.]; *WujJud* 87.

Zwrot: »paść owce (a. owieczki), baranki (a. barany)« [w tym: owce i baranki (5)] = *pascere agnos a. oves PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (43:13): *KromRozm I* E4; *KromRozm II* o2v; Ten yeřł ktory od nyego fłyřłáł: Pyetrze páři báránki moye/ kthoremu zwyerzoná yeřł owczárnya. *KromRozm III* M8v, L8v, M5v, N3; *KrowObr* 4 [4 r.]; *RejPosRozpr* c2; Temu tedy Chryřtus zlecił ówce [!] řwe: [...] áby karał/ y porządek czynił miedzy owcámi Chryřtułowymi. Vczynić to raczył w ón czás: gdy mu po trzy kroć rořkazał ówce řwe páść po řwym z martwychřtániu *BiałKat* 133v, 133v [2 r.]; Aleć iedno te łá prawdźiwe owieczki Boże/ ktore iednego Páfterzá Rzymłkie⁸⁰ řłucháią/ kthoremu w Pietrze rzeczono: Pás owieczki moie. *WujJud* 18v, 6, 122, 123 [2 r.], 150v, 152v; *BudNT Ioann* 21/15, 16, 17; *SkarJedn* 63 [2 r.], 77 [3 r.]; *SkarŻyw* 235, 599; Papież choć ieřł namiestnikiem Kryřtułowym/ gdyż wedłóg pořtánowienia páńłkiego/ w ofobie Piotrowey/ ná mieřřcu Kryřtułowym pářie owce ie⁸⁰/ ktore do fkończenia Źwiátá trwáią: przedřię [...] *CzechEp* 326, 330, 331, 412, 419, 425; *NiemObr* 28 [2 r.], 39 [2 r.], 40, 43, 49; *LatHar* 625; *WujNT Ioann* 21/15, 16, 17, s. 390 [2 r.]; *SkarKaz* 606b.

Szeregi: »(nie tylko) paść i (ale i, a(l)bo) rządzić« («6): kthoremu [řw. Piotrowi] pan Kryřtus klucze kroleřtwá nyebyřkyego dał/ y owce y bárány řwoye páść y rządzić kaźáł. *KromRozm I* E4; *KromRozm II* o2v; *KromRozm III* M5v, N3 [2 r.]; *WujNT Ioann* 21/16. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]

»paść i sprawować« (1): wtym mu [Pan řw. Piotrowi] řię miłować y miłóřć ku łobie okázowác rořkázuie/ aby páłły řprawowáł owce iego. *SkarJedn* 77. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]

δ) *O kapłanach (zwykle w cytatach i nawiązaniach do 1.Petr 5/2; w wypowiedziach innowierców zwykle iron.) (40)*: iż ye duch S. biřkupy álbo řtroźmi pořtáwił/ áby rządziłi kořcyoł boży. Gdźye w Greckim teź řtoi/ páłłi. *KromRozm III* H4v, H4v; *KrowObr* 130; A ktemu ieřłcze iáko ři ludzie

[*Krowicki i inni*] fwowolnie żywą/ rącz obaczyć: fą Kápłany bez Biskupá: [...] fą też bez owiec Pálterzmi: Abowiem [...] Páfą tám gdzie im owiec niedano. *OrzList* d4; Mieycie sie fámí ná pilney pieczy y trzodę/ nád kthorą was Duch święty poštánowił Biskupy/ ábyście pálli kościoł Boży. *RejPosRozpr* c2v.

W *przeciwstawieniu*: »paść ... rządzić« (1): co Pyotr o kápłanyech álbo ftárłfych piífie/ nápomínáyąc ich/ áby pálli trzodę Kryftułowę? (-) Pállí/ ále nye rządzili. *KromRozm III* H4.

W *porównaniu* (1): Tak on [*Biskup*] fwoie trzodę palie Iako by wjlk Owcze wlelie *RejKup* bb4v.

Zwroty: »paść owce (a. owieczki)« [*w tym: czym [= przy pomocy czego]* (2)] [*szyk zmienny*] (9): Obiecuie pan Bog duchownim pałterzom ktorzi wiernie páfią owcze fwoie prawdziwą nauką y przykładem dobrym yż wkroleftwie niebiełkim będą iałny iako flończe. *SeklKat* H4v; *DiarDop* 100; *KrowObr* 130; *Leop* 1.*Petr* 5 arg; Przecz nie słuchałz nápomínania Piotrá s. ktorzy ná cię woła/ ábyś nie w przymufzeniu/ ále w fkromności/ á będąc im przykładem/ páłł owieczki Páná fwoiego. *RejPos* 346, 346v; *BiałKat* 36; *KarnNap* A2; PAłterzu niebiełki Pánie IEzu Kryfte/ [...] day nam íprawce dobre: Duchowne á wierne/ w náuce twej pilne/ áby tve owce pálli/ łowem twym karmili. *ArtKanc* K14.

»sam siebie paść« (1): (*nagł*) Kradzieftwo duchownych. (-) [...] Kradną y ymienie/ gdi go vzywaią/ á zato dołfyc nie czinią/ takie łam pan Christus yafnie/ y yawnie zowie złodzieymy/ y łothry [...] ktorzi łami łiebie páłfą y pozeraią maiętnoſci łuczkie *SeklKat* L2v.

»paść trzodę, stad(k)o« [*w tym: czym = przy pomocy czego* (3)] = *pascere gregem Dei Vulg* [*szyk zmienny*] (16:7): Starłfy pałcie łowem bożym trzodę tę/ ktorą miedzy wami iełt *OpecŻyw* 187v; *RejKup* bb4v; *KromRozm III* H4, M5v; *KrowObr* 4v, 22; *Leop* 1.*Petr* 5/2; (*nagł*) Biskupi álbo Prełáci. (-) LEcz wy ftárłzy pomnicie/ co wam poruczono/ [...] Byfcie to wiernie pálli/ wdzięczne Pánłkye ftádo *RejZwierz* 104; *RejPos* 125, 168v, 227v, 301v; *WujJud* A8; *SkarŻyw* 238; *CzechEp* 385; *NiemObr* 43 [2 r.], 57; *WujNT* 1.*Petr* 5 arg, 2, s. 807 [2 r.], XXXXX2v.

Szeregi: »paść a (i) przestrzegać (a. strzec)« [*szyk 1:1*] (2): nędzni páłterze/ [...] ftrzeźcie sie onych frogich dekretow [...] / gdzie [*Pan*] was przez Proroká zowie niememi pfy kthorzy nie vmiecie łzczekác á nie vmiecie paść á przełtrzegác tego niewinnego łtadká Pánłkiego. *RejPos* 168v; *BiałKat* 36.

»paść albo (i) rządzić« (2): *KromRozm III* M5v; Gdy [*biskup rzymski*] káždemu Biskupowi/ pewne łtadko náznácza/ ktore páść y rządzić ma/ w drugiego łię rzeczy niewtrácáiąc. *NiemObr* 57. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*]

»paść a wychowywać« (1): (*nagł*) Włódárze Pánłcy duchowni iácy fą. (-) ABowiem pátrzay [...] napilniey ná thy ktorym tu Pan poruczył włódárłtwo fwoie/ á poruczył im áby pálli á wychowywali wedle świętey woley iego to dziedzictwo iego á tho włafne kochánie iego/ iákie páłterłthwo ich? *RejZwierz* 192.

ε) O przywódcach narodu izraelskiego sprawujących władzę duchowną i świecką (w tym o królu Dawidzie w cytatach i nawiązaniach do 2.Reg 5/2 i Ez 34/23) (29) : ázam słowo (iedno) mowił do ktorego łędziego Izráelłkiego/ ktorym rokázowałem páść lud moy *BudBib* 1.*Par* 17/6; Obráł (rozumey Bog) Dawidá łlugę łwego/ áby páłł Yakobá łlugę yego. *KromRozm III* H4, H4; w

prowadzę was do Syonu/ y dam wam Pafterzǎ wedle łercǎ moiego/ y pǎć was bęǎ wedle vmiejętności y wyrozumienia. *CzechRozm* 79v.

Fraza: »pasterz pasie« [w tym: *pl* (12); *czym* (= *jak*) (4)] = *pastor pascit Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (14): Grozi Pan pafterzom ktorzy pǎǎ lud Bozy *Leop Ier* 23 *arg*; Przetoż to mowi Pan Bog Iłraelfki/ do pǎłtherzow ktorzy pǎǎ lud moy/ wyście rołprołfyli trzodę moię *Leop Ier* 23/2, 3/15, 23/4; Y dam wam pǎłterze według vmyłł moiego/ ktorzy was pǎłć bęǎ vmiejętnościǎ y zrozumieniem. *BibRadz Ier* 3/15, *Ez* 34/2, 8, 10; *BudBib Ez* 34/8 [2 r.], 10 [2 r.]; *CzechRozm* 177v; *CzechEp* 332.

Zwroty: »pǎć droby« = *pascere pecudes PolAnt* [szyk zmienny] (2): Tǎk mowi Adonǎi Iehowǎ/ Oto ia do pǎłterzow/ [...] wytrǎć ie/ że nie bęǎ pǎć drobow/ że też nie bęǎ pǎć więcey pǎłterzowie siebie/ bo wyzwołę droby moie z vłł ıych/ że nie bęǎ ıym iedłem. *BudBib Ez* 34/10, *Ez* 34/8.

»pǎć owce« = *pascere pecudes PolAnt* [szyk zmienny] (9): Iadǎcie mleko ǎ przyodźiewǎcie łię wełnǎ/ [...] ǎle owiec moich nie pǎściecie. *BibRadz Ez* 34/3, *Ez* 34/8, 10, 23; *CzechRozm* 177v [2 r.]; *CzechEp* 331 [2 r.], 332.

»pǎć (sam) siebie« = *pascere semetipsum PolAnt* [szyk zmienny] (3): Biǎdǎ pǎłtyrzom Iłraelfkim/ ktorzy łǎmi siebie pǎǎ *BibRadz Ez* 34/2; *BudBib Ez* 34/8, 10.

Szeregi: »(nie) pǎć i (a, ǎni) być pasterzem (a. za pasterza)« (5): *BibRadz Ez* 34/23; *CzechRozm* 177v; on [*Dawid*] ie pǎć bęǎdzie/ y on bęǎdzie zǎ Pǎłterzǎ onych włzytkich. *CzechEp* 299, 331, 332.

»pǎć, (i) być wodzem (a. krolem)« (3): Pan Bog też rzekł do ćiebie [*Dawidzie*]: Ty bęǎdziefz pǎłł lud moy Iłraelfki/ y ty bęǎdziefz wodzem [*tu pasces ... tu eris dux*] iego. *Leop 2.Reg* 5/2; *BudBib 2.Reg* 5/2; *CzechEp* 299.

»pǎć i sprawowǎć« (1): Dawidǎ/ co teraz zǎ owcǎmi chodźił/ Obrǎł królem/ ǎby lud Iłraelfki wodźił. A ten ie z pilnościǎ pǎłł/ y mǎdrze łprǎwowǎł *KochPs* 118.

§) *O proroku izraelskim* (8) : Tedy m [słowa *Zachariasza*] rzekł: Nie bęǎdę was pǎłł *Leop Zach* 11/9; *BudBib Zach* 11/9.

Zwroty: »pǎć bydłó, dróǎ, trzodę« = *pascere pecus (pecora) Vulg, PolAnt* (2:2:1): To mowi Pan Bog moy: Pǎs tho bydłó (nǎznǎczone) ku zǎbićiu *Leop Zach* 11/4, *Zach* 11/7 [2 r.]; *BudBib Zach* 11/7 [2 r.].

»pǎć owce« (1): Pǎs owce pomordowǎnia. *BudBib Zach* 11/4.

η) *O reprezentantach włdzy łwieckiej* (7) : Wy/ ktorzy połpolitǎ rzeczǎ włdǎćie/ [...] Wy/ mowię/ ktorzym łudzi pǎć poruczono *KochOdpr* B2v [*idem*] *KochPieś* 46.

Fraza: »pasterz pasie (a. ma pǎć)« (2): by łie ktory łnich [z *panów*] nǎ to dobrze rozmyłł [...] / że trzebǎ vmieć/ y czynię dofyć łwey powinności/ ǎ zǎwołǎniu/ ieltem te^{so} pewien/ żeby łie tǎk bǎrzo zǎpǎł o to/ ǎby nigdi nie pǎnowǎł/ [...] bo by mu to wdy mułǎł przyść nǎ myłł/ iǎko łzkǎrǎdǎ/ ǎ łzkodliwa rzecź ielł/ kiedy mǎiǎ być owce męǎrdźe/ ktore pǎć trzebǎ/ niź pǎłterz ktory ie pǎć ma. *GórnDworz Ee6*; *CzechRozm* 111.

Zwrot: »pǎć owce, stado owieczek« [w tym: *czym* (1)] [szyk zmienny] (3:1): ktorzym łłowem [πoιμńv]/ Grękwie łtǎrzy zowǎ Krółǎ/ iǎkoby ofóbliwęgo Pǎłtyrzǎ iǎkięgo/ ktory pewnym Pǎwem/ pod pewnǎ winǎ/ pǎsie owce połęcónę łobie *OrzQuin* T4v; *GórnDworz Ee6* [2 r.]; Bo ielłize łam

[pocziwy urzędnik] łwey cnoty przełtrzegąc powinien/ tedy owłzem páłac tákie łtádo owieczek Páńłkich. *RejZwierc* 39v.

θ O świętych [czym] (1) :

W połączeniu szeregowym (1): *Dam mu zwierzchność*. [Apoc 2/26]) Obáč iz nie tylko ániółowie: ále y święci po śmierci rządzą y łpráwuia wierne ná tym łwiecie. Bo ci/ ktorzy áż do końcá/ to iełł áż do śmierci/ záchowáli wołá y rołkazánie Páńłkie/ máia zwierzchność nád narodámi/ y páłá y rządzą ludzie łalká żelázną *WujNT* 845.

ι O człowieku wobec jego duszy (4) : O nędzny páłterzyku á nędzny człowiecze/ gdybył lie obaczył co páłiefz/ y coł iełł poruczono *RejPos* 20.

Zwrot: »paść owieczkę swoję« (2): żeł iełł [człowiecze] páłterz domku twego/ dziátek y czeládki twoiey. A co náwięcey/ páłiefz onę wdzięczną owieczkę łwoię onę niewinną dułzyczkę łwoię/ ktorá tobie Pan twoy dáł y poruczył w opiekę twoię. *RejPos* 124, 20.

Szereg: »paść a na pieczy mieć« (1): bo wždy káždy [...] powinien páść á ná pieczy mieć niewinną dułzyczkę łwoię/ á być pilen Krześciáńłkiey powinnoł łwoiey *RejPos* 346v.

b Ograniczać czyjął swobodę, trzymać w ryzach (2) : To iełł łnadź nápilnieyłza/ wiedzye łpráwy iego [człowieka nędznego]. Gdyż ná tym wołku wlyłcy iełłdzimy połpołu/ Trzebá thego pilnie páść łwowlnego wołu. *RejWiz* 116v; Bo łwawola tym źróbkom bárzo rołkázuię. Co nie dádzá dołiádcé á názbýt wirzgáia/ A coł im rzec gdy wlyłtko po łwey woli máia [!]. Bo gdy kogo nie páłá á buia powoli/ Iuż żyto y płzenicę depce po łwey woli. *RejZwierc* 269.

b. Trzymać trzodę na pastwisku; mieć pastwisko, zajmować jakiś teren na pastwisko [w tym: gdzie (13)] (15) : po tich ziemiách pasyemi ktore przilłvchayá kv voyewodztwv valáłkiemv *LibLeg* 11/20, 10/67; Iednego czáłu gnał [Mojżesz owce] dáłeko w pułzczá áż do gory Páńłkiey Oreb/ gdje przed tym żadny páść nie łmiał *BielKron* 28v.

Przysłowie: *RejRozpr* F3; A tak też włáłnie ma być/ w pocziwym narodzye/ Páść ná łwym/ á nie pułzczáć/ nikomu ku łzkodzye. *RejZwierc* 82, 77v; A pás ná łwym boć táł [na cudzym] y z vgoru zaymá. *RejZwierc* 180.

Zwrot: »owce (i barany) paść« [szyk zmienny] (4): Thedy yvll therałł yedno syedm mył od Bracławyá owcze y Barany poddany Czefarłczy ná náłzych polyách páłzá. *LibLeg* 7/103, 7/9, 10/68v, 71.

»paść stádo, bydłá, dobytki« [szyk zmienny] (2:1:1): Iełlyzebi tes chcziely ktorzi bes woley náłzey vpornie pascz bidłá ná panstwie waschim táci bedá gardlem karany włłtci *LibLeg* 10/68v, 6/157; *UstPraw* E4v; VStáwiamy/ áby wlyłcy ci/ ktorzy máia łtádcá nie otárgáné/ od Wiliiey Świętego Woyciechá áż do świętá Świętego Michála byli ie powinni pod łtrażá páść *SarnStat* 674.

c. Wykorzystywać na paszę uprawy, skarmiać, spasać (zawsze o wpędzaniu w szkodę) [w tym: gdzie (7)] (9) : *ZapWar* 1533 nr 2405 cf paść czym co.

paść w czym (4): Iakom ya nyewiganyáł czastho krocł bydłá swego [...] przesch pasthorzá swego anym paschl wzydzie ozymyem any włakách *ZapWar* 1546 nr 2582, 1529 nr 2352. Cf *Zwrot*.

paść komu (4): yakom ya wyganyayacz bydło moye [...] nyepaszlem ye mv wzyczye yego nyezathym y na ląkach yego wtrawye nyeszyeczoney *ZapWar 1529 nr 2352, 1534 nr 2409*. Cf *paść komu co*

paść komu co (2): yakom ya yemv nyepaszl przesz czeladnyka zyta nyezanthego na ymyenyv przvskym *ZapWar 1534 nr 2409, 1533 nr 2405*.

paść czym (żywotne) *co* (2): yakom ya nyepasl conymy y cobyla zytha psczenycze y owszv nyezathego na woly bronysshewskyey slachethnemv (pyotrk) pyotrowy brathv mego [...] yako ya tho wyem ysz slachethny yan bronysch nyepasl. *ZapWar 1533 nr 2405, 1528 nr 2422*.

Zwrot: »paść [w czym] bydło, byłem« (1:1): Iakom ya nyepasla bidlem y kobilamy szwemy włakach nyeszyeczonych vowszye y wsboszv nyeszathem naymyenyv naborzaczynye *ZapWar 1524 nr 2292, 1520 nr 2166*.

2. Karmić, dawać jeść; comedere, vesci Cn [kogo, co] (13) :

W przeni (2) :

Zwrot: »paść brzuch, gardło« [w tym: w czym (1)] [szyk zmienny] (1:1): Srogye źwirzę polne tak yą [winnicę Pańską] chce wypuścić/ [...] Pálie márnny brzuch fwoy w oney yey obfitości *LubPs S3v*; Tak więc fmok/ vpátrzywłzy gniazdo krijomé/ Słowiczki liché zbiéra/ á fwé ląkomé Gárdło pášie *KochTr 3*.

Przeni (8) :

Zwoty: »oczy paść« [w tym: czym (1)] = patrzeć na coś z przyjemnością; *oculos pascere Mącz, Modrz, Cn* [szyk zmienny] (4): *Mącz 419d*; nędzami ludzkimi oczy fwe páść/ nieieft rzecz człowiecza. *ModrzBaz 67*; pálą oczy fwoie/ Ná niefłycháné pátrząc męki moie. *KochPs 31, 119*.

»sam siebie dymami paść« = zadowalać swoją ambicję (1): Są káznodieie/ co rzeczy trudne y fzkolne ná kazanie niofą: y mniemáią áby ludzie vczyli/ y obrok owcom dawáli: á oni fami siebję dymámi páfą: czći proźney fwey/ [...] á niepożytku zbáwiennego proftych owiec Bożych fzukáiąc. *SkarŻyw 312*.

a) *Zaspokajać czyjeś potrzeby duchowe* [czym] (3) : *RejPos Rozpr c2*; wednie y wnocy rozmyśl w zakonie Bożym/ kazánim fłodkim dufze porucone [!] páfząc/ y od grzechow broniąc/ y przykładem do dobrego pobudzáiąc. *SkarŻyw 527*.

W połączeniu szeregowym (1): pátrzay co ty vczynifz zá pożytek w tym fładku Páná twego tobye poruczonym od niego/ gdy im będye fzfówał to wierne páftwiłko fwiętych fłow iego á náuki iego [...]. A iz tego będye fzfówał cnotámi fwemi/ żiwotem pocźciwym fwoim/ iz to oni obaczą/ iz to dobre co im ty fzfófuiefz/ á czym ie karmifz á páliefz: iz theż fam po fpołu z nimi vżywałz tego. *RejPos 123v*.

a. *O Bogu: dbać o to, by stworzenie nie było głodne* [co (ptaki)] (3) : iz [Bóg] y bydłtom y krucźetom y inym ptafzkom dawa opátrzenie z lálki fwoiey. Gdyż o krucźetoch tak powiedáią/ iz fie biało rodzą/ á odleczą ich ná niemáły czás rodzicj ich/ mniemáiąc áby nie ich dzieći były: á wždy Pan Bog z dobrotliwóści fwoiey/ pálie ony nikkzemne źwirzátká fwoie *RejPos 81v*.

W połączeniu szeregowym (1): iż on nád káždym wiernym á śpráwiedliwym dzierzy miłóściwą rękę fwoię/ [...] przywodząc mu ziołká ábo ptałzki niebiefkie ná pámięć/ iż ye on żywi/ pálie/ y przyodziewa bez włzey pracy ich. *RejPos* 71.

Szereg: »paść, karmić« (1): iáko on [Bóg] pálie ptałzki/ zwirzetà karmi *RejPos* 316v.

3. *Gryźć pożywienie (o koniu); w zwrotach określających wiek konia (2)* : Wiele ma lat? (–) A to iuż teraz piąté pášie *WyprPl* B3v; Szkápa była nie poczeńna [...] Chuda/ gurdzielowáta/ kły łobie przyiadłá/ Nie znác ná ktorą pášie/ ná nogi vpádłá *KlonWor* 19.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (8)* : Pabulor, Zgromádzam picę dla bydłá/ też páfę. *Mącz* 272a; *Comasco*, Popafam/ karmię/ też wełpołek páfę *Mącz* 282d, 282c [2 r.], d; *Pasco* – Karmię, páfę, ięm. *Calep* 760a, 226a, 760a.

Synonimy: 2. karmić, żywić.

Formacje współrdzenne: *paść się, napaść, napaść się, popaść, rozpaść się, spaść, wpaść się, wypaść, wypaść się; napasać, pasać, pasać się, popasać, spasać, wypasać; napastwić się, pastwić, pastwić się; napastować; popasować; pasywać się.*

Cf **GĘSIOPAS, KOZOPAS, KUROPAS, MUŁOPAS, OSŁOPAS, PASIBRZUCH, PASIENIE, [PASIGĘBA], PASIONY, [PASIŚWINIA], PASORZYT, PASOWOŁ, 2. [PAŚCIE], PUSTOPAS, SAMOPAS, SKOTOPAS, ŚWINIOPAS, ŚWINIOPASTWO**

ZCh